

Πρέπει όλοι να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο της φυγής και της απαισιοδοξίας

*Συνέντευξη της Αγγελικής Καραγεώργου με τον Στυλιανό-Ιωάννη Κουτατζή**

Δικηγόρος, μεταδιδακτορικός ερευνητής, βραβευθείς με το Ernst Reuter

Αποφοίτησε από το Τμήμα Νομικής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου, έκανε μεταπτυχιακό στο Χάρβαρντ και διδακτορικό στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου. Πριν από λίγες ημέρες, έγινε ο τρίτος έλληνας στα 25 χρόνια του Βραβείου Ernst Reuter που του απονεμήθηκε η διάκριση για τη διδακτορική του διατριβή «Συνταγματικοί συμβιβασμοί: Θεμέλια και συνέπειες για την ερμηνεία και εφαρμογή του Συντάγματος». Για τον Στυλιανό - Ιωάννη Κουτατζή, το ζητούμενο σε μια τέτοια περίοδο είναι «να σπάσει ο φαύλος κύκλος της φυγής και της απαισιοδοξίας». Ακόμη και για εκείνους που θα επιλέξουν τον δρόμο της μετανάστευσης, «το ζήτημα είναι να επιστρέψουν και να εμπλουτίσουν τους υπόλοιπους με τις εμπειρίες τους».

1. Έρευνες δείχνουν ότι εννέα στους δέκα έλληνες είναι πρόθυμοι να μεταναστεύσουν. Σκέφτεστε να επιστρέψετε μόνιμα;

Αν προκύψει η κατάλληλη ευκαιρία, γιατί όχι; Ιδίως αυτή την περίοδο πρέπει να προσπαθήσουμε όλοι να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο της φυγής και της απαισιοδοξίας.

2. Με το Βραβείο Ernst Reuter σπανίως τιμάται νομικός. Το περιμένατε;

Όταν από περισσότερες από χίλιες εργασίες επιλέγονται τελικά τέσσερις, δεν μπορείς να το περιμένεις.

3. Φοβηθήκατε μήπως η εθνικότητά σας στέκονταν εμπόδιο;

Όχι. Τα γερμανικά πανεπιστήμια αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο τον πλούτο που μπορεί να κρύβει ένα διεθνές βιογραφικό.

4. Οι άλλοι τρεις βραβευθέντες ήταν Γερμανοί;

Ναι, όπως και η συντριπτική πλειονότητα των τιμηθέντων στα 25 χρόνια του βραβείου.

5. Υπάρχουν συνταγματικοί συμβιβασμοί στην Ελλάδα; Συνταγματικοί συμβιβασμοί υπάρχουν παντού. Το θέμα είναι τί είδους συμβιβασμοί, και με ποιο τρόπο πρέπει να τους ερμηνεύουμε και να τους εφαρμόζουμε.

6. Χρειάζεται Συνταγματικό Δικαστήριο η χώρα;

Μπορεί να οδηγήσει σε πρόοδο, μπορεί και σε οπισθοδρόμηση. Εξαρτάται από τις αρμοδιότητες και τη σύνθεσή του.

7. Τι έχει γίνει με την προσφυγή στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας για τη χρηματική βοήθεια προς την Ελλάδα μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης;

Το γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο επέτρεψε απλώς την καταβολή της χρηματικής βοήθειας σε επίπεδο ασφαλιστικών μέτρων. Αν λάβει κανείς υπόψη την ευρωσκεπτικιστική διάθεση που φαίνεται να επικρατεί τελευταία εντός του Δικαστηρίου, η απόφασή του επί της ουσίας αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον.

8. Χρειάζεται συνταγματική αναθεώρηση στην Ελλάδα;

Χρειάζεται να απομυθοποιήσουμε την έννοια της αναθεώρησης. Αναθεώρηση του Συντάγματος συνεπώς όχι, αναθεώρηση επιμέρους συνταγματικών διατάξεων ενδεχομένως ναι.

9. Η μεγαλύτερη συνταγματική τομή που θα προωθούσατε αν γινόταν συνταγματική αναθεώρηση;

Περισσότερο είναι σήμερα απαραίτητη η ενίσχυση των εγγυήσεων τηρήσεως του Συντάγματος ως θεμελιώδους νόμου. Δεν είναι νομικισμός, είναι απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου η κρίση του πολιτικού συστήματος να μην συμπαρασύρει και το Σύνταγμα.

10. Ο νόμος περί ευθύνης υπουργών ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας σύγχρονης δημοκρατικής κοινωνίας;

Όχι, επειδή συγχέει τις ιδιότητες κρίνοντος και κρινομένου και διευκολύνει την εκδήλωση κακώς εννοούμενης συναδελφικής

αλληλεγγύης. Η τροποποίηση της ισχύουσας ρύθμισης όμως προϋποθέτει πρώτα και κύρια αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος.

11. Στην Ελλάδα υπάρχει πρόσφορο έδαφος για έρευνα;

Οι υποδομές πάσχουν. Αλλά όταν οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές, ίσως τότε η έρευνα να είναι και γοητευτικότερη.

12. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι η Ελλάδα «διώχνει» τα παιδιά της. Συμφωνείτε;

Επιμένω ότι φεύγουν εκείνοι που θέλουν να φύγουν. Το ζητούμενο είναι κάποια στιγμή να επιστρέψουν και να εμπλουτίσουν τους υπόλοιπους με τις εμπειρίες τους.

13. Έχοντας αποφοιτήσει από κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού, σε ποια σημεία θεωρείτε ότι πάσχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα;

Εν μέρει εξαιτίας της ελλιπούς χρηματοδότησης, ορισμένοι διδάσκοντες και διδασκόμενοι αντιλαμβάνονται την εκπαιδευτική διαδικασία ως πάρεργο αντί για πρωταρχική τους έγνοια.

14. Και σε ποια υπερτερεί;

Οι διεθνείς παραστάσεις διδασκόντων αλλά και διδασκομένων είναι σημαντικά περισσότερες, ίσως εξ ανάγκης.

15. Δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση;

Εκπαίδευση που να παρέχει σε όλους ίσες ευκαιρίες αριστείας στη μόρφωση και την έρευνα.

16. Ο Γερμανικός Τύπος υπερβάλλει στις περιγραφές του για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα;

Υπερβολές υπάρχουν παντού. Όπως κι εκείνοι που δυσκολεύονται να κρατήσουν τις αναγκαίες αποστάσεις ανάμεσα σε ό,τι ξέρουν και ό,τι έχουν απλώς ακούσει.

17. Τι σας λένε οι γερμανοί φίλοι σας;

Συνήθως αποφεύγουν να θέσουν το θέμα. Όταν το κάνουν, πάντως, δείχνουν να πιστεύουν ότι το πρόβλημα δεν είναι (μόνο) ελληνικό.

18. Πώς αισθάνεται ένας Έλληνας που τα τελευταία δύο χρόνια παρακολούθησε όσα συνέβησαν στη χώρα του από το εξωτερικό;

Αισθάνεται ευθύνη να συμβάλει, στο μέτρο των δυνατοτήτων του, στην προβολή μιας άλλης Ελλάδας.

19. Επόμενος στόχος;

Ο συνδυασμός διδασκαλίας και έρευνας σε Ελλάδα και Γερμανία, χωρίς ποιοτικές εκπτώσεις. Γιατί με την αλληλεπίδραση των εννόμων τάξεων – και όχι μόνον– είναι ίσως ουτοπικό να περιορίζεται κανείς στα στεγανά του εθνικού κράτους.

20. Αν δεν είχατε ασχοληθεί με τη νομική;

Πιθανόν θα ήμασταν συνάδελφοι στη δημοσιογραφία

** Η συνέντευξη δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα», 29.12.2010*